

X PAPPEUDEN SAKRAMENTTI

Kysymys: Onko olemassa monenlaista pappetta?

(Vastaus: Pappuden sakramentti on yksi, mutta siihen sisältyy kolme virka-astetta; diakonin, papin ja piispan vihkimykset)

Jeesus Kristus asetti pappuden salaisuuden valitsemalla seuraajiensa joukosta kaksitoista apostolia, joille hän antoi vallan sitoa ja päästää ihmisten syntejä (Joh. 20:22-23, Matt. 16:19). Apostolit siirsivät tämän vallan seuraajilleen piispoille. Apostolien aikana oli perustettu kaksi muuta pappuden astetta: pappi eli presbyteri sekä diakoni. Alusta lähtien näihin virkoihin asettaminen tapahtui kätten päällepanemisen kautta (Apt. 6:1-6, 2.Tim 1:6). Kirkon sääntöjen mukaan piispa vihkii papit ja diakonit, ja piispan vihkimiseen osallistuu vähintään kaksi tai kolme piispaa.

Kysymys: Minkä jumalanpalveluksen yhteydessä pappuden sakramentti toimitetaan?

(Vastaus: Tämä sakramentti toimitetaan aina liturgian yhteydessä. Yhden liturgiapalveluksen aikana voidaan vihkiä samaan virkaan vain yksi henkilö.)

Piispan valitseminen tapahtuu Suomessa kirkolliskokouksessa. Arkkipiispan vaali vahvistetaan Ekumeenisessa patriarkaatissa. Hiippakuntapiispojen ja apulaispiispan vaalin vahvistaa piispainkokous. Piispan vihkimys on erityisen juhlava toimitus, koska sitä edeltää vihkimyksen aattona toimitettava tehtävään nimitys ja itse vihkimyksen edellä vielä vihittävän lausumat vala ja uskontunnustus. Pyhä Jumala -veisun jälkeen vihittävä tuodaan pyhästä portista alttariin ja hän kiertää kolmesti pyhän pöydän, minkä aikana veisataan avioliittoon vihkimisen sakramentin tropareita. Tämä tapahtuu sen merkiksi, että papputeen vihittävä kihloutuu laumansa kanssa ikään kuin sulhanen morsiamen kanssa. Pyhitettävä polvistuu pyhän pöydän eteen ja kaikki palvelukseen osallistuvat piispat panevat kätensä hänen päälleen ja arkkipiispa lausuu pyhitysrukouksen. Kolminkertaisen Kyrie eleison (Herra armahda) -veisun jälkeen arkkipiispa lukee rukoukset, joissa anotaan, että Pyhä Henki laskeutuisi vihittävän päälle. Sen jälkeen vasta vihitty piispa puetaan jumalanpalveluspukuun.

Vihittyä piispaa puettaessa arkkipiispa näyttää jokaisen puettavan vaatekappaleen kirkkokansalle ja lausuu: Aksios, mikä merkitsee otollinen. Sen jälkeen ensin alttarissa oleva papisto ja sitten kuoro ja kirkkokansa laulavat kolme kertaa aksios ilmoittaen täten hyväksyntänsä ja osallistumisensa uuden piispan vihkimiseen.

Liturgian jälkeen hiippakuntapiispaksi valitulle ojennetaan sauva hänen paimenvaltansa symboliksi. Palveluksen loppuksi vihitty piispa siunaa kirkkokansan.

Kysymys: Mitä piispan toimittamassa jumalanpalveluksessa laulettu ”Eis polla eti despota” merkitsee?

(Vastaus: Monia vuosia esipaimenelle.)

Kysymys: Oletko ollut läsnä papin vihkimistä toimitettaessa?

Papin ja diakonin vihkimys toimitetaan samassa järjestyksessä kuin piispan vihkimys. Papiksi vihkiminen tapahtuu suuren saaton jälkeen. Vihittävä diakoni esitetään seurakunnalle ja viedään pyhän portin kautta piispan eteen alttariin. Saatuaan piispalta siunauksen vihittävä kiertää kahden vanhimman papin ohjaamana kolmesti pyhän pöydän ympäri suudellen joka kerta sen neljää kulmaa. Ensimmäisen kierroksen jälkeen vihittävä kumarrettuaan maahan piispan edessä suutelee omoforia ja piispan kättä, toisen kierroksen jälkeen kuvevaatetta ja piispan kättä ja viimeisen kierroksen päätteeksi hän saa piispalta siunauksen. Alttarin ympäri kierto kuvaa vihkiytymistä alttaripalvelukseen ja kuuliaisuutta piispalle. Kolminkertaisen kiertämisen jälkeen vihittävä polvistuu alttaripöydän oikealle kulmalle ja piispa peittää hänen päänsä omoforilla sekä pitää kättään vihittävän päällä lukee sakramentin rukouksen. Samaan aikaan kuoro laulaa hiljaa Kyrie eleison -veisua, kuten piispaa vihittäessä.

Vihkimisen jälkeen vihitty puetaan hänelle kuuluvaan jumalanpalveluspukuun. Näyttäen puvun jokaisen osan kirkkokansalle piispa lausuu aksios, johon sekä papisto että kirkkokansa vastaavat veisaamalla aksios, aksios, aksios.

Liturgian loppupuolella vastavihitty pappi lukee ambonintakaisen rukouksen merkiksi siitä, että hän on ryhtynyt papilliseen tehtävään.

Kysymys: Mitkä ovat diakonin keskeiset tehtävät?

(Vastaus: Avustaa piispaa ja pappeja jumalanpalvelusten toimittamisessa. Seurakunnissa diakonille on voitu uskoa myös diakoniatyöhön osallistuminen)

Diakoniksi vihkiminen eroaa edellä kuvatusta papiksi vihkimisestä siinä, että se toimitetaan pyhien lahjojen siunaamisen jälkeen sen merkiksi, ettei diakonilla ole oikeutta toimittaa sakramenteja itsenäisesti. Ensimmäisenä tehtävänä vihitty lukee liturgian viimeisen ekstenian ja nauttii pyhät lahjat loppuun.

Kysymys: Miten piispaa, pappia ja diakonia puhutellaan?

(Vastaus: Piispaa kutsutaan Esipaimeneksi tai Isä esipaimeneksi, mutta ei isäksi. Pappia kutsutaan virallisissa yhteyksissä papillisen arvon mukaan joko pastoriksi tai rovastiksi ja epävirallisissa yhteyksissä isäksi. Diakonia kutsutaan vastaavasti diakoniksi tai ylidiaakoniksi ja epävirallisissa tilanteissa papin tavoin isäksi.)

Pyhässä evankeliumissa Matteuksen mukaan Kristus opettaa: "Älkää myöskään kutsuko isäksi ketään, joka on maan päällä, sillä vain yksi on teille isä, hän joka on taivaissa." (Matt. 23:9) Pappeja ja diakoneja kutsutaan isiksi ja piispoja isä esipaimeneksi toisessa merkityksessä, kuin taivaallista Isäämme. Papiston jäsenet ovat meille hengellisiä isiä, koska he kaitsevat seurakuntalaisiaan.

Kysymys: Keneltä papiston jäseneltä voimme pyytää siunauksen?

(Vastaus: Piispoilta ja papeilta, mutta on huomattava, että jos piispa on paikalla, niin silloin ei papeilta pyydetä siunausta, vaan heitä tervehditään samoin kuin maallikoita. Diakoni ei voi siunata, joten häneltä ei pyydetä siunausta.)

Siunauksen ottaminen tapahtuu siten, että kädet asetetaan päällekkäin kämmenet ylöspäin. Oikea käsi on vasemman käden päällä. Siunausta pyytävä sanoo piispalle: Siunaa esipaimen, ja papille: Siunaa isä. Sen jälkeen piispa tai pappi siunaa henkilön ristinmerkillä ja asettaa kätensä siunausta pyytävän kädelle, jolloin hän suutelee piispan tai papin kättä. Koska piispa ja pappi eivät siunaa omalla voimallaan, vaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, niin kättä suudeltaessa kunnioitetaan sitä armovoimaa jota Pyhä Kolminaisuus välittää.

Tehtävä: Harjoitelkaa siunauksen ottamista omassa seurakunnassanne.